

อนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย

Convention Relating to The Status of Refugees

ลงนาม ณ กรุงเจนีวา

28 กรกฎาคม ค.ศ. 1951

คำแปลภาษาไทยฉบับ พฤษภาคม ค.ศ. 2020

อารัมภบท

รัฐภาคีผู้ทำสัญญา

พิจารณาว่ากฎบัตรสหประชาชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้รับการอนุมัติจากสมัชชาใหญ่สหประชาชาติเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ได้ยืนยันในหลักการที่ว่ามนุษยชนมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้โดยปราศจากการถูกเลือกปฏิบัติ

พิจารณาว่าสหประชาชาติได้แสดงความห่วงใยอย่างยิ่งต่อผู้ลี้ภัยในหลากหลายสถานการณ์ และแสวงหาการรับรองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานให้กับผู้ลี้ภัยให้ครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

พิจารณาว่าสมควรที่จะปรับแก้และรวบรวมข้อตกลงระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพผู้ลี้ภัย และเพื่อการขยายขอบเขตของข้อตกลงต่างๆ และความคุ้มครองตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเหล่านั้น ด้วยการทำข้อตกลงฉบับใหม่

พิจารณาว่าการให้ที่พักพิงอาจทำให้เกิดภาระอันหนักหน่วงเกินไปสำหรับบางรัฐ และความร่วมมือระหว่างนานาประเทศนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต่อการหาทางออกสำหรับปัญหาที่สหประชาชาติยอมรับว่าเป็นปัญหาที่มีขอบเขตและลักษณะระดับนานาชาตินั้น

ทั้งนี้ หวังให้รัฐทั้งหลายตระหนักว่าปัญหาผู้ลี้ภัยมีลักษณะทางสังคมและมนุษยธรรม รัฐจำเป็นต้องทำทุกสิ่งภายใต้อำนาจของตนเพื่อป้องกันมิให้ปัญหานี้ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างรัฐ

อนึ่ง ข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแลอนุสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัย และตระหนักว่า การประสานงานที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ กับข้าหลวงใหญ่ฯ

จึงได้ทำข้อตกลงดังต่อไปนี้

บทที่หนึ่ง บททั่วไป

มาตรา 1

คำนิยามของ ผู้ลี้ภัย

A. ตามอนุสัญญาฉบับนี้ คำว่า ผู้ลี้ภัย หมายถึงผู้ที่

- (1) ได้รับการพิจารณาแล้วว่าเป็นผู้ลี้ภัยภายใต้ข้อตกลง ลงวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1926¹ และ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1928² หรือภายใต้อนุสัญญา ลงวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 1933³ และ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1938⁴ พิธีสาร ลงวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 1939⁵ หรือ ธรรมเนียมขององค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ⁶

ในกรณีที่บุคคลใดได้รับการวินิจฉัยจากองค์การผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ ในห้วงที่องค์การฯ ยังปฏิบัติหน้าที่อยู่นั้น ว่าขาดคุณสมบัติ คำวินิจฉัยดังกล่าวไม่อาจกีดกันบุคคลนั้นจากการได้รับสถานะภาพผู้ลี้ภัย หากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่เข้าเงื่อนไขตาม วรรคสองของข้อกำหนดนี้

- (2) ด้วยผลจากเหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1951 และด้วยความหวาดกลัวซึ่งมีมูลอันจะกล่าวอ้างได้ว่า จะได้รับการประหัตประหารด้วยสาเหตุทางเชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมือง เป็นบุคคลที่อยู่นอกอาณาเขตรัฐแห่งสัญชาติตน และไม่สามารถหรือไม่สมควรใจที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติตนเนื่องจากความหวาดกลัวดังกล่าว หรือนอกจากนี้ เป็นบุคคลไร้สัญชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตรัฐเดิมที่ตนมีถิ่นฐานพำนักประจำแต่ไม่สามารถ หรือไม่สมควรใจที่จะกลับไปเพื่อพำนักในรัฐดังกล่าว ด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัวข้างต้น

ในกรณีของบุคคลที่มีหลายสัญชาติ คำว่า รัฐแห่งสัญชาติตน หมายถึง ทุกรัฐที่บุคคลนั้นมีสัญชาติ และไม่อาจถือได้ว่าบุคคลนั้นขาดความคุ้มครองของรัฐแห่งสัญชาติตนหากว่าบุคคลนั้นเมินเฉยต่อการใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองของรัฐใดรัฐหนึ่งที่ตนมีสัญชาติ ทั้งนี้ ยกเว้นกรณีที่มีการเมินเฉยเช่นนั้น มีเหตุจากความหวาดกลัวอันมีมูลจะกล่าวอ้างได้

¹ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. LXXXIX, p. 47.

² League of Nations, *Treaty Series*, Vol. LXXXIX, pp. 53 and 63; Vol. XCIII, p. 377; Vol. CCIV, p. 445, and Vol. CCV, p. 193.

³ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CLIX, p. 199; Vol. CLXXII, p. 432; Vol. CLXXXI, p. 429; Vol. CCIV, p. 464, and Vol. CCV, p. 214.

⁴ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CXCII, p. 59; Vol. CC, p. 572, and Vol. CCV, p. 218.

⁵ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CXCVIII, p. 141, and Vol. CCV, p. 219.

⁶ United of Nations, *Treaty Series*, Vol. 18, p. 3, and Vol. 26, p. 416.

- B. (1) ตามอนุสัญญาฉบับนี้ วลี “เหตุการณ์ก่อนวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1951” ในมาตรา 1 ส่วนข้อกำหนด A ให้หมายถึง
- (a) “เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปก่อนวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1951” หรือ
 - (b) “เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในยุโรปหรือที่อื่นใดก่อนวันที่ 1 มกราคม 1951” และเมื่อลงนาม สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ ให้แต่ ละรัฐภาคีผู้ทำสัญญาระบุให้ประจักษ์ว่าตนหมายถึงเหตุการณ์ใดข้างต้นในการปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญา ฉบับนี้
- (2) รัฐภาคีผู้ทำสัญญาใดที่ได้เลือกรับ (a) อาจขยายพันธกรณีของตนด้วยการเลือกรับ (b) เมื่อใดก็ได้โดยแจ้งให้ เลขาธิการสหประชาชาติทราบ
- C. ให้ยกเลิกการปรับใช้อนุสัญญาฉบับนี้กับบุคคลใดๆ ตามความหมายของส่วนข้อกำหนด A หากบุคคลนั้น
- (1) ได้กลับมาใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติตนอีกวาระหนึ่งด้วยความสมัครใจ หรือ
 - (2) ได้รับสัญชาติเดิมคืนมาด้วยความสมัครใจ หลังจากได้สูญเสียสัญชาติตนไป หรือ
 - (3) ได้มาซึ่งสัญชาติใหม่และได้รับความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติใหม่ของตน หรือ
 - (4) ได้กลับเข้าไปตั้งถิ่นฐานด้วยความสมัครใจในรัฐที่ตนได้เข้ามา หรือรัฐที่ตนอยู่ภายนอกอาณาเขตเนื่องจากความ หวาดกลัวจากการประหัตประหาร หรือ
 - (5) ไม่อาจปฏิเสธที่จะใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติตน เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือได้ว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ลี้ภัยได้สิ้นสุดลงแล้ว
ทั้งนี้ จะไม่ใช้วรรคนี้ต่อผู้ลี้ภัยตามส่วนข้อกำหนด A(1) แห่งมาตรานี้ หากสามารถอ้างเหตุจำเป็นตามที่เคยมีการ ประหัตประหารมาก่อนหน้านั้นเพื่อปฏิเสธที่จะใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐแห่งสัญชาติตน
 - (6) เป็นบุคคลไร้สัญชาติซึ่งสามารถกลับสู่รัฐเดิมที่ตนมีถิ่นฐานพำนักประจำได้ เนื่องจากสถานการณ์ที่ทำให้ถือว่าบุคคล นั้นเป็นผู้ลี้ภัยสิ้นสุดแล้ว
ทั้งนี้ จะไม่ใช้วรรคนี้ต่อผู้ลี้ภัยตามส่วนข้อกำหนด A(1) แห่งมาตรานี้ หากสามารถอ้างเหตุจำเป็นตามที่เคยมีการ ประหัตประหารมาก่อนหน้านั้นเพื่อปฏิเสธที่จะใช้สิทธิสืบเนื่องจากความคุ้มครองจากรัฐที่ตนเดิมมีถิ่นฐานพำนัก ประจำ
- D. อนุสัญญาฉบับนี้จะไม่ใช้ต่อบุคคลที่ ณ เวลาปัจจุบันได้รับความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ของสหประชาชาตินอกจากข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ
- เมื่อความคุ้มครองหรือความช่วยเหลือดังกล่าวได้สิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม โดยปราศจากการวินิจฉัยชี้ขาดถึง สถานะของบุคคลดังกล่าวตามที่มติที่เกี่ยวข้องของสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้กำหนดไว้ ให้ถือด้วยเหตุนี้ ว่าบุคคลนั้นมี สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาฉบับนี้
- E. อนุสัญญาฉบับนี้จะไม่ใช้ต่อบุคคลที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจในรัฐที่ตนพำนักอยู่ยอมรับว่า มีสิทธิและหน้าที่เยี่ยงผู้ถือ สัญชาติของรัฐนั้น

- F. ข้อกำหนดแห่งอนุสัญญาฉบับนี้จะไม่ใช่ต่อบุคคลซึ่งมีเหตุผลหนักแน่นในอันที่จะทำให้พิจารณาได้ว่า
- (a) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงครามหรืออาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามที่บัญญัติไว้ในกรรมสารระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัับอาชญากรรมดังกล่าว
 - (b) บุคคลนั้นได้ประกอบอาชญากรรมร้ายแรงซึ่งมิใช่อาชญากรรมทางการเมืองนอกเขตรัฐที่ตนขออาศัยลี้ภัยก่อนที่รัฐนั้นจะยอมรับเข้าอาณาเขตในฐานะผู้ลี้ภัย
 - (c) บุคคลที่มีความผิดในการละเมิดวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติ

มาตรา 2

หน้าที่ทั่วไป

ผู้ลี้ภัยทุกคนมีหน้าที่ต่อรัฐที่ตนเข้ามาอยู่ในอาณาเขต โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ รวมถึงมาตรการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

มาตรา 3

การไม่เลือกปฏิบัติ

รัฐภาคีจะต้องปรับใช้ข้อกำหนดในอนุสัญญานี้ต่อผู้ลี้ภัยทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ ศาสนา หรือประเทศต้นทางที่มา

มาตรา 4

ศาสนา

รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยในอาณาเขตของรัฐตน อย่างน้อยที่สุดโดยเท่าเทียมกับการปฏิบัติกับบุคคลสัญชาติตน ในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจ รวมถึงเสรีภาพในการให้การศึกษาทางศาสนาแก่บุตรหลานของผู้ลี้ภัยที่ติดตามมาด้วย

มาตรา 5

สิทธิอื่นๆ ที่รับรองนอกเหนือจากที่บัญญัติในอนุสัญญานี้

ไม่มีข้อกำหนดใดในอนุสัญญาฉบับนี้ลดทอนสิทธิและผลประโยชน์ที่รัฐภาคีรับรองแก่ผู้ลี้ภัย เว้นแต่จะบัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้

มาตรา 6

วลีที่ว่า ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน

ตามเจตนาแห่งอนุสัญญาฉบับนี้ วลีที่ว่า ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน หมายถึงข้อกำหนดใดๆ (ทั้งที่เกี่ยวกับระยะเวลา และเงื่อนไขในการเยือนหรือพำนัก) ที่บุคคลต่างๆ พึงปฏิบัติตามเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิที่เกี่ยวข้อง แม้บุคคลนั้นมิใช่ผู้ลี้ภัย บุคคลนั้นก็พึงปฏิบัติตามอยู่แล้ว ยกเว้นในกรณีที่ข้อกำหนดนั้นไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากสถานภาพความเป็นผู้ลี้ภัย

มาตรา 7

การยกเว้นจากการต่างตอบแทน

1. รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยเสมือนกับที่ปฏิบัติต่อคนต่างด้าวทั่วไป ยกเว้นในกรณีที่อนุสัญญานี้บัญญัติให้ปฏิบัติดีกว่า
2. หลังจากพำนักเป็นระยะเวลาสามปี ให้ผู้ลี้ภัยสามารถได้รับการยกเว้นจากการต่างตอบแทนทางนิติบัญญัติ ในอาณาเขตของรัฐภาคี
3. นับจากวันที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้กับรัฐภาคีแต่ละรัฐ หากไม่มีการต่างตอบแทน ให้รัฐภาคีนั้นรับรองสิทธิและผลประโยชน์ต่อผู้ลี้ภัยต่อไปตามที่พึงมีอยู่
4. หากไม่มีการต่างตอบแทน รัฐภาคีต้องพิจารณาอย่างเป็นคุณในการสิทธิและผลประโยชน์ต่อผู้ลี้ภัย นอกเหนือจากที่กำหนดว่าได้รับอยู่แล้วตามวรรคสองและสาม และให้ขยายข้อยกเว้นจากการต่างตอบแทนต่อผู้ลี้ภัยที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในวรรคสองและสาม
5. ข้อกำหนดวรรคสองและสามปรับใช้ต่อสิทธิและผลประโยชน์ตามที่กล่าวถึงในมาตรา 13 18 19 21 และ 23 ของอนุสัญญานี้ ตลอดจนสิทธิและผลประโยชน์ที่มีได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้ด้วย

มาตรา 8

ข้อยกเว้นจากมาตรการพิเศษ

ว่าด้วยมาตรการพิเศษใดๆ ที่รัฐปรับใช้ต่อบุคคล ทรัพย์สิน หรือ ผลประโยชน์ของผู้ที่มีสัญชาติอื่น รัฐภาคีต้องงดเว้นการปรับใช้มาตรการเหล่านั้นต่อผู้ลี้ภัยซึ่งเคยเป็นผู้มีสัญชาติของรัฐดังกล่าวเพียงเพราะเหตุแห่งสัญชาตินั้น ในกรณีที่รัฐมีกฎหมายห้ามมิให้มีการปรับใช้หลักการทั่วไปที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญานี้ รัฐภาคีดังกล่าวควรกำหนดให้มีข้อยกเว้นที่เป็นคุณแก่ผู้ลี้ภัย ตามความเหมาะสม

มาตรา 9

มาตรการเฉพาะกาล

ไม่มีข้อกำหนดใดในอนุสัญญานี้ที่ห้ามรัฐภาคีมิให้ใช้มาตรการเฉพาะกาล ไม่ว่าในช่วงเวลาสงคราม หรือสถานการณ์ร้ายแรงและพิเศษอื่นใด หากพิจารณาแล้วว่าจำเป็นต่อความมั่นคงแห่งชาติในกรณีที่บุคคลที่อยู่ระหว่างการพิจารณาสถานะโดยรัฐภาคีว่าเป็นผู้ลี้ภัยหรือไม่ และหากจำเป็นต้องใช้มาตรการนั้นต่อเพื่อผลประโยชน์ความมั่นคงแห่งชาติ

มาตรา 10

การพำนักต่อ

1. ในกรณีผู้ลี้ภัยถูกบังคับให้พลัดถิ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และถูกส่งเข้าไปพำนักในอาณาเขตของรัฐภาคี และมีถิ่นที่อยู่ ณ ที่นั้น ให้พิจารณาว่าระยะเวลาในการเยือนโดยบังคับ เป็นการพำนักอยู่ในอาณาเขตนั้นโดยชอบด้วยกฎหมายในอาณาเขตตน
2. ในกรณีผู้ลี้ภัยถูกบังคับให้พลัดถิ่นจากอาณาเขตของรัฐภาคีในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และได้กลับมายังรัฐภาคีด้วยเจตนาที่จะพำนักเป็นถิ่นที่อยู่ ก่อนอนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ ให้พิจารณาถึงว่าระยะเวลาที่อยู่ก่อนหน้าและภายหลังการพลัดถิ่นนั้นเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน เพื่อการใดก็ตามที่จำเป็นต้องให้มีการพิสูจน์ระยะเวลาต่อเนื่องในการพำนัก

มาตรา 11

กะลาสีลี้ภัย

ในกรณีที่ผู้ลี้ภัยทำหน้าที่ประจำเป็นกะลาสีเรือที่ชักธงของรัฐภาคี ให้รัฐนั้นพิจารณาด้วยความเมตตาในการตั้งถิ่นฐานในอาณาเขตของตน และออกเอกสารเดินทางให้ หรือเอกสารการเข้าอาณาเขตรัฐตนชั่วคราวเพื่อเอื้ออำนวยต่อการตั้งถิ่นฐานในประเทศอื่นต่อไป

บทที่สอง

สถานภาพทางกฎหมาย

มาตรา 12

สถานภาพส่วนบุคคล

1. ให้สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ลี้ภัยขึ้นอยู่กับกฎหมายของรัฐภูมิลำเนาของตน หรือหากเป็นผู้ไร้ภูมิลำเนา ให้ขึ้นกับกฎหมายของประเทศที่พำนักอยู่
2. รัฐภาคีจะต้องเคารพสิทธิที่ขึ้นอยู่กับสถานภาพบุคคลซึ่งผู้ลี้ภัยได้รับการรับรองไว้ก่อนหน้า โดยเฉพาะสิทธิที่ได้มาจากการสมรส โดยการเคารพสิทธิเช่นว่านี้ ผู้ลี้ภัยจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อกำหนดทางกฎหมายของรัฐนั้น เสมือนว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่รัฐภาคีได้รับรองให้กับบุคคลที่ไม่มีสถานะผู้ลี้ภัย

มาตรา 13

สังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยอย่างเป็นคุณเท่าที่เป็นไปได้ และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่ด้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อคนต่างด้าวอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ และสิทธิที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการทำสัญญาเช่า และสัญญาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 14

ศิลปสิทธิและทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

ผู้ลี้ภัยจะต้องได้รับความคุ้มครองในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เช่น สิ่งประดิษฐ์ งานออกแบบหรือ แบบจำลอง เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้า รวมถึงสิทธิในงานวรรณคดี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ในรัฐที่ผู้ลี้ภัยมีถิ่นพำนักประจำ เสมือนบุคคลผู้มีสัญชาติในรัฐนั้นซึ่งได้รับความคุ้มครอง หากเป็นกรณีในอาณาเขตรัฐภาคีอื่น ผู้ลี้ภัยนั้นจะต้องได้รับความคุ้มครองเสมือนบุคคลผู้มีสัญชาติของรัฐที่บุคคลนั้นมีถิ่นพำนักประจำ

มาตรา 15

สิทธิในการสมาคม

ในการเข้าร่วมสมาคมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่แสวงผลกำไร รวมถึงสหภาพแรงงาน ให้รัฐภาคีปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างเป็นคุณที่สุดเสมือนที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติของรัฐตนในสถานการณ์เดียวกัน

มาตรา 16

การเข้าสู่กระบวนการศาล

1. ผู้ลี้ภัยต้องสามารถเข้าถึงกระบวนการศาลยุติธรรม ในอาณาเขตของรัฐภาคีทุกรัฐ
2. ผู้ลี้ภัยต้องได้รับการปฏิบัติเสมือนบุคคลสัญชาติของรัฐภาคี ในกระบวนการการนำเรื่องขึ้นสู่ศาล รวมถึงการได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย และการได้รับการยกเว้นจากการตัดสินโดยไม่มีหลักประกัน
3. ในอาณาเขตรัฐอื่นที่ผู้ลี้ภัยมิได้ถิ่นพำนัก ผู้ลี้ภัยยังคงต้องได้รับการปฏิบัติเสมือนบุคคลสัญชาติของรัฐที่ผู้ลี้ภัยนั้นพำนักประจำอยู่ ในกรณีที่เกี่ยวข้องตามวรรคสอง

บทที่สาม

การประกอบอาชีพเพื่อหารายได้

มาตรา 17

การรับจ้างเพื่อค่าแรง

1. รัฐภาคีต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่พำนักอยู่ในอาณาเขตรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างเป็นคุณที่สุดเสมือนกับที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติรัฐของตนในสถานการณ์เช่นเดียวกัน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการประกอบอาชีพรับจ้างเพื่อค่าแรง

2. ในกรณีใดก็ตาม มิให้ใช้มาตรการจำกัดต่อคนต่างด้าว หรือจำกัดการจ้างงานคนต่างด้าวเข้าทำงานเพื่อปกป้องตลาดแรงงานแห่งชาติ ต่อผู้ลี้ภัยที่ได้รับการยกเว้นในข้อนี้แล้วตั้งแต่วันที่อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้ต่อรัฐภาคี หรือต่อผู้ลี้ภัยที่เข้าตามเงื่อนไขต่อไปนี้
 - (a) ได้พำนักอยู่ในรัฐนั้นมาครบสามปีแล้ว
 - (b) มีคู่สมรสเป็นบุคคลสัญชาติของรัฐที่พำนักอยู่ ทั้งนี้ ผู้ลี้ภัยไม่สามารถอ้างประโยชน์จากบทบัญญัตินี้ได้หากได้ทอดทิ้งคู่สมรสแล้ว
 - (c) มีบุตรที่มีสัญชาติของรัฐที่พำนักอยู่
3. รัฐภาคีต้องคำนึงอย่างเมตตาต่อการปรับสิทธิของผู้ลี้ภัยที่เกี่ยวกับการรับจ้างเพื่อค่าแรงให้เท่าเทียมกับบุคคลสัญชาติของรัฐตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ลี้ภัยที่เข้ามาในอาณาเขตรัฐตนผ่านโครงการรับสมัครแรงงานงานหรือคนเข้าเมือง

มาตรา 18

การประกอบธุรกิจส่วนตัว

รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมายอย่างเป็นคุณเท่าที่เป็นได้ และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่ด้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อคนต่างด้าวอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม การพาณิชย์ และการจัดตั้งบริษัทการค้าหรืออุตสาหกรรมของตน

มาตรา 19

วิชาชีพอิสระ

1. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องปฏิบัติอย่างเป็นคุณที่สุดต่อผู้ลี้ภัยที่พำนักอยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย ที่มีวุฒิที่ได้รับการยอมรับจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจรัฐของรัฐนั้น ที่ต้องการประกอบวิชาชีพอิสระ และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่ด้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อคนต่างด้าวอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน
2. รัฐภาคีต้องพยายามอย่างยิ่งยวดและต่อเนื่องตามที่สอดคล้องกับกฎหมายและรัฐธรรมนูญของรัฐตน เพื่อให้ผู้ลี้ภัยนั้นได้ตั้งถิ่นฐานในอาณาเขตดินแดนที่ตนมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการรับผิดชอบดูแล นอกเหนือจากอาณาเขตหลักของรัฐตน

บทที่สี่

สวัสดิการ

มาตรา 20

การปันส่วน

ในกรณีที่รัฐมีระบบการรับส่วนที่ปรับใช้กับประชากรทั่วไปซึ่งควบคุมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ขาดแคลนทั่วไป ให้ผู้ลี้ภัยได้รับการปฏิบัติเสมือนกับที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติรัฐของตน

มาตรา 21

การเคหะ

รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมายอย่างเป็นคุณเท่าที่เป็นได้ และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่ด้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อกันต่างด้าวอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน ในกรณีที่เกี่ยวกับการเคหะ ตามมาตรการ ระเบียบข้อบังคับ หรือการควบคุมของเจ้าหน้าที่รัฐ

มาตรา 22

การศึกษาภาครัฐ

1. ในการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยเสมือนกับที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติรัฐของตน
2. ในกรณีที่เป็นการศึกษานอกเหนือจากระดับประถมศึกษา รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยในทางที่เป็นคุณเท่าที่จะเป็นไปได้ และไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ต้องไม่ด้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อกันต่างด้าวอื่นๆ ในสถานการณ์เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการเข้าถึง การศึกษา การรองรับประกาศนียบัตรที่ออกโดยโรงเรียนต่างประเทศ ใบประกาศนียบัตร และปริญญาบัตร การลดหย่อนค่าธรรมเนียมทางการศึกษา และการให้ทุนการศึกษา

มาตรา 23

การบรรเทาทุกข์สาธารณะ

รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาทุกข์สาธารณะ และการให้ความช่วยเหลือ เสมือนกับที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติรัฐของตน

มาตรา 24

กฎหมายว่าด้วยแรงงานและประกันสังคม

1. รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย เสมือนกับที่ปฏิบัติต่อบุคคลสัญชาติรัฐของตน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆต่อไปนี้
 - (a) ค่าตอบแทน ซึ่งรวมไปถึงเบี้ยเลี้ยงครอบครัวหากเบี้ยเลี้ยงนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งของค่าตอบแทน ชั่วโมงทำงาน การบริหารการทำงานล่วงเวลา การลาพักโดยที่ยังได้รับค่าจ้าง ข้อห้ามในการทำงานที่บ้าน อายุขั้นต่ำในการจ้างงาน การฝึกงาน และการฝึกอบรม งานสำหรับผู้หญิงและงานสำหรับผู้เยาว์ และการได้รับสิทธิประโยชน์จากการเจรจาต่อรอง ตราบเท่าที่ประเด็นเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองของกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ หรือ ขึ้นอยู่กับการควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

- (b) ประกันสังคม (บทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บจากการประกอบอาชีพ โรคต่างๆอันเกิดจากการประกอบอาชีพ การตั้งครุฑ การเจ็บป่วย การทุพพลภาพ ชราภาพ การว่างงาน ภาระหน้าที่ต่อครอบครัว และการจัดการชั่วคราวอื่นๆ ที่ประกันสังคมให้การคุ้มครอง ตามที่กฎหมายภายในรัฐกำหนด) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดต่างๆต่อไป
- (i) กรณีที่มีการจัดการอื่นๆที่เหมาะสม เพื่อที่จะรักษาสภาพของสิทธิต่างๆที่ได้มา หรือ สิทธิใดๆ ในกระบวนการนั้น
- (ii) กรณีที่กฎหมายภายในของรัฐ หรือกฎระเบียบของรัฐที่พำนักอยู่นั้น มีการจัดการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์หรือ บางส่วนของผลประโยชน์ ซึ่งการชำระเงินทั้งหมดมาจากกองทุนสาธารณะ และการจัดการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับเบี่ยงเบนที่จ่ายให้บุคคลที่ไม่สามารถทำตามเงื่อนไขที่กำหนดในการให้เงินสนับสนุนเพื่อให้ได้รับเงินบำนาญโดยปกติทั่วไป
2. สิทธิในการได้รับการชดเชยจากการเสียชีวิตของผู้ลี้ภัยโดยมีเหตุมาจากการบาดเจ็บระหว่างประกอบอาชีพ หรือ จากโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ต้องไม่ได้รับผลกระทบด้วยเหตุที่ผู้รับประโยชน์จากสิทธินั้นอาศัยอยู่นอกอาณาเขตรัฐภาคี
 3. รัฐภาคีต้องเอื้อผลประโยชน์แก่ผู้ลี้ภัย ในเรื่องของการรักษาไว้ซึ่งสิทธิที่ได้จากประกันสังคม หรือสิทธิที่พึงมีในระหว่างรอรับการรับประกันสังคม ในกรณีที่มีการตกลงทำสัญญา หรืออาจตกลงทำสัญญาในอนาคตระหว่างผู้ลี้ภัยกับรัฐ โดยเงื่อนไขใดๆที่ปรับใช้ต้องไม่ต่างจากที่ปรับใช้กับบุคคลผู้ถือสัญชาติของรัฐภาคีของสัญญานั้นๆ
 4. รัฐภาคีต้องให้การพิจารณาอย่างเมตตาที่จะเอื้อประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากสัญญาที่คล้ายกันเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งสัญญาที่คล้ายกันดังกล่าวสามารถบังคับใช้ระหว่างรัฐภาคีและรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีในเวลาใดก็ได้

บทที่ห้า

มาตรการในการดำเนินการ

มาตรา 25

การช่วยเหลือในการดำเนินการ

1. เมื่อใดที่การใช้สิทธิอันพึงมีของผู้ลี้ภัยต้องอาศัยความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่จากรัฐที่ผู้ลี้ภัยไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือได้ รัฐภาคีแห่งอาณาเขตที่ผู้ลี้ภัยพำนักอยู่ ต้องจัดให้หน่วยงานของรัฐตน หรือหน่วยงานระหว่างประเทศ ให้การช่วยเหลือต่อผู้ลี้ภัยบุคคลนั้น
2. หน่วยงานตามวรรคหนึ่ง ต้องส่งมอบหรือจัดการใดๆเพื่อส่งมอบเอกสารหรือหนังสือรับรองตามอำนาจหน้าที่ตนต่อผู้ลี้ภัยเสมือนกับที่คนต่างด้าวอื่นๆได้รับการจัดการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่แห่งรัฐของสัญชาติตน
3. เอกสารหรือหนังสือรับรองใดๆที่ได้ส่งมอบนั้น มีสถานะเป็นเอกสารทางการที่ให้แก่นักต่างด้าวโดยหรือผ่านหน่วยงานระหว่างประเทศ และให้ใช้เป็นหลักฐานที่มีการรับรองใช้แทนเนื่องจากไม่มีเอกสารพิสูจน์อื่น ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าเอกสารดังกล่าวไม่สามารถใช้ได้
4. การคิดค่าธรรมเนียมในการบริการเช่นว่าสามารถทำได้ยกเว้นเป็นกรณีพิเศษต่อบุคคลผู้ยากไร้ อย่างไรก็ตามค่าธรรมเนียมนั้นต้องเทียบเท่ากับที่เรียกเก็บในการดำเนินการให้กับบุคคลสัญชาติรัฐของตน

5. บทบัญญัติในมาตรานี้ต้องตีความโดยปราศจากอคติ เมื่อปรับใช้ร่วมกับมาตรา 27 และ 28 ของอนุสัญญาฉบับนี้

มาตรา 26

เสรีภาพในการเคลื่อนที่

รัฐภาคีจะต้องรับรองสิทธิในการแสวงหาที่พักและเสรีภาพในการเคลื่อนที่ภายในอาณาเขตรัฐต่อผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามกฎระเบียบใดๆที่ปรับใช้ต่อคนต่างด้าวในสถานการณ์เช่นเดียวกัน

มาตรา 27

เอกสารแสดงตัวบุคคล

รัฐภาคีต้องออกเอกสารแสดงตัวบุคคลแก่ผู้ลี้ภัยทุกคนในอาณาเขตรัฐที่ไม่มีเอกสารเดินทางที่ถูกต้อง

มาตรา 28

เอกสารเดินทาง

1. รัฐภาคีต้องออกเอกสารเดินทางเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์การเดินทางออกนอกอาณาเขตรัฐ ให้แก่ผู้ลี้ภัยที่พำนักอยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกเสียจากจะมีเหตุผลจำเป็นด้านความมั่นคงของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ในการดำเนินการออกเอกสารเหล่านี้ให้ปรับใช้ข้อกำหนดต่อทำอนุสัญญาฉบับนี้ รัฐภาคีสามารถออกเอกสารเดินทางให้แก่ผู้ลี้ภัยคนอื่นๆในอาณาเขตแห่งรัฐได้โดยต้องพิจารณาอย่างมีเมตตาเพื่อการออกเอกสารเดินทางให้แก่ผู้ลี้ภัยในอาณาเขตรัฐที่ไม่สามารถขอเอกสารเดินทางจากประเทศที่ตนมีถิ่นฐานอยู่ตามกฎหมายได้
2. ให้รัฐภาคีรับรองและดำเนินการต่อเอกสารการเดินทางที่ออกให้ผู้ลี้ภัยภายใต้กรรมสารระหว่างประเทศอื่นๆก่อนหน้านี้ เสมือนว่าเป็นเอกสารเดินทางที่ได้ออกภายใต้มาตรานี้

มาตรา 29

ค่าธรรมเนียมการคลัง

1. รัฐภาคีจะต้องไม่กำหนดให้ผู้ลี้ภัย มีหน้าที่ เสียค่าธรรมเนียม หรือภาษีไม่ว่าจะเป็นประเภทใด นอกเหนือหรือเกินกว่าที่ได้มีการกำหนดให้บุคคลสัญชาติรัฐของตนต้องจ่าย ภายใต้สถานการณ์ที่คล้ายกัน
2. ไม่มีข้อกำหนดใดในวรรคข้างต้นห้ามมิให้มีการปรับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งว่าด้วยค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารทางราชการให้แก่คนต่างด้าว รวมไปถึง เอกสารแสดงตัวตน ต่อผู้ลี้ภัย

มาตรา 30

การโอนทรัพย์สิน

1. รัฐภาคีต้องอนุญาตให้ผู้ลี้ภัยสามารถโอนทรัพย์สินที่ได้นำเข้ามาภายในอาณาเขตแห่งรัฐตนออกไปยังประเทศที่ผู้ลี้ภัยได้รับเลือกให้ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ โดยดำเนินการให้สอดคล้องต่อการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบภายใน
2. รัฐภาคีต้องพิจารณาคำร้องขอจากผู้ลี้ภัยอย่างมีเมตตา ในการโอนทรัพย์สินที่จำเป็นไปในประเทศใด ๆ ก็ตามที่ผู้ลี้ภัยนั้นได้รับเลือกให้ไปตั้งถิ่นฐานใหม่

มาตรา 31

ผู้ลี้ภัยที่อยู่ในประเทศที่ตนลี้ภัยอย่างมิชอบด้วยกฎหมาย

1. รัฐภาคีต้องไม่กำหนดโทษตามกฎหมาย ด้วยเหตุการเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรือการพำนักอยู่อย่างผิดกฎหมาย ต่อผู้ลี้ภัยที่เดินทางออกมาโดยตรงจากอาณาเขตที่ชีวิตและเสรีภาพของตนได้รับการคุกคาม ตามนิยามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1 ของอนุสัญญา และเข้ามาหรืออยู่ในอาณาเขตของรัฐของภาคีโดยไม่ได้รับอนุญาต หากว่าผู้ลี้ภัยนั้นได้รายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่รัฐทันที และแสดงเหตุผลอันควรที่จะต้องเข้าเมืองหรืออาศัยอยู่ในเมืองอย่างผิดกฎหมาย
2. รัฐภาคีต้องไม่บังคับใช้ข้อจำกัดในการเคลื่อนที่ของผู้ลี้ภัย นอกเสียจากจะมีความจำเป็น และการจำกัดการเคลื่อนที่ดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้จนกว่าสถานะของผู้ลี้ภัยจะได้รับการรับรองในรัฐนั้นหรือจนกว่าผู้ลี้ภัยจะได้รับการอนุญาตให้เดินทางเข้าไปอีกประเทศหนึ่งเท่านั้น รัฐภาคีต้องจัดสรรเวลาในระยะเวลาที่สมเหตุสมผล และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้ลี้ภัยผู้นั้นได้รับการอนุญาตให้เดินทางเข้าไปอีกประเทศหนึ่ง

มาตรา 32

การขับไล่ออกนอกประเทศ

1. รัฐภาคีต้องไม่ขับไล่ผู้ลี้ภัยที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตนโดยชอบด้วยกฎหมายออกจากอาณาเขตรัฐ เว้นแต่จะมีเหตุด้านความมั่นคงของชาติ หรือ ความสงบสุขของประชาชน
2. การขับไล่ผู้ลี้ภัยดังกล่าว จะทำได้ต่อเมื่อมีคำตัดสินตามกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ผู้ลี้ภัยต้องได้รับอนุญาตให้ยื่นหลักฐานเพื่อยืนยันความสุจริตของตน อุทธรณ์ และมีผู้แทนทางกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้การต่อหน่วยงานผู้มีอำนาจ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานผู้มีอำนาจ เว้นแต่จะมีเหตุบังคับด้านความมั่นคงของประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง
3. รัฐภาคีต้องจัดสรรระยะเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ลี้ภัยในการจัดการเพื่อเข้าประเทศอื่นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในระหว่างห้วงดังกล่าว รัฐภาคีมีสิทธิในการปรับใช้มาตรการภายในตามที่จำเป็น

มาตรา 33

การห้ามมิให้ขับไล่หรือส่งกลับ (การผลักดันกลับ)

1. รัฐภาคีไม่สามารถขับไล่ หรือส่งตัวผู้ลี้ภัยกลับ (ผลักดันกลับ) ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม ไปยังพรมแดนแห่งอาณาเขตที่ชีวิตหรือเสรีภาพของผู้ลี้ภัยจะตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม เพราะเหตุแห่ง เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพของกลุ่มทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

2. ผลประโยชน์ของบทบัญญัติข้อนี้ ไม่สามารถใช้อ้างโดยผู้ลี้ภัยที่มีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าเป็นภัยต่อความความมั่นคงของ รัฐที่ผู้ลี้ภัยนั้นพำนักอยู่ หรือ ผู้ที่ได้รับการตัดสินใจเป็นที่สิ้นสุดว่าได้ก่ออาชญากรรมร้ายแรงที่เป็นภัยต่อประชาคมแห่งรัฐนั้น

มาตรา 34

การเข้าเป็นพลเมือง

รัฐภาคีต้องกระทำการใดๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวเข้ากับสังคมและการเข้าเป็นพลเมืองของผู้ลี้ภัย โดยเฉพาะในการทำให้กระบวนการการเข้าเป็นพลเมืองนั้นรวดเร็วขึ้น และต้องลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายของ กระบวนการดังกล่าว เท่าที่จะทำได้

บทที่หก

บทต่อเนื่องและบทเฉพาะกาล

มาตรา 35

การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่รัฐต่อองค์การสหประชาชาติ

1. รัฐภาคีต้องให้ความร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ หรือหน่วยงานอื่นภายใต้องค์การ สหประชาชาติที่รับช่วงต่อภารกิจ ในการดำเนินงานให้ลุล่วง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องอำนวยความสะดวกในการทำหน้าที่ ตามอำนาจของสำนักงานฯ ในการตรวจสอบการปรับใช้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฉบับนี้
2. เพื่อให้สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ หรือหน่วยงานอื่นภายใต้องค์การสหประชาชาติที่รับช่วงต่อภารกิจ สามารถจัดทำรายงานเพื่อนำเสนอแก่หน่วยงานที่มีอำนาจขององค์การสหประชาชาติ รัฐภาคีต้องแสดงข้อเท็จจริง และ ข้อมูลสถิติ ในรูปแบบที่เหมาะสมตามที่มีการร้องขอ ในประเด็นต่อไปนี้
 - (a) สถานการณ์ทั่วไปของผู้ลี้ภัย
 - (b) การบังคับใช้อนุสัญญาฉบับนี้ และ
 - (c) กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และ พระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัย ซึ่งได้มีการบังคับใช้ ณ ปัจจุบัน หรือ จะมีการ บังคับใช้ต่อไปในอนาคต

มาตรา 36

ข้อมูลว่าด้วยการออกกฎหมายภายในประเทศ

รัฐภาคีต้องนำเสนอกฎหมายและระเบียบข้อบังคับซึ่งรัฐตนได้บังคับใช้ต่อเลขาธิการสหประชาชาติ เพื่อรับประกันการปรับ ใช้อนุสัญญาฉบับนี้

มาตรา 37

ว่าด้วยความสัมพันธ์ต่ออนุสัญญาอื่นๆ ฉบับก่อนหน้า

ให้ใช้อนุสัญญานี้แทนที่ความตกลงระหว่างประเทศ ระหว่างรัฐภาคี ภายใต้ข้อตกลงที่สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 1922⁷ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1924 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1926⁸ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1928⁹ และ 30 มิถุนายน ค.ศ. 1935 ภายใต้อนุสัญญา ลงวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 1933¹⁰ และ 10 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1938¹¹ พิธีสาร ลงวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 1939¹² และ ข้อตกลง ลงวันที่ 15 ตุลาคม ค.ศ. 1946¹³ ทั้งนี้ โดยไม่ให้มีผลกระทบต่อ มาตรา 28 วรรคสอง ของอนุสัญญาฉบับนี้

บทที่เจ็ด

บทส่งท้าย

มาตรา 38

การระงับข้อพิพาท

ข้อพิพาทใดๆ ระหว่างรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฉบับนี้ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีความ หรือการปรับใช้ ซึ่งไม่สามารถระงับด้วยวิธีการอื่นได้ ให้รัฐภาคีคู่กรณีแห่งข้อพิพาทดังกล่าว ร้องขอต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาต่อไป

มาตรา 39

การลงนาม การให้สัตยาบัน และการภาคยานุวัติ

1. อนุสัญญาฉบับนี้เปิดให้มีการลงนาม ณ กรุงเจนีวา ในวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1951 โดยหลังจากนั้นให้เก็บรักษาไว้กับเลขาธิการสหประชาชาติ และเปิดให้มีการลงนาม ณ องค์การสหประชาชาติ สำนักงานยุโรป ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม ถึง 31 สิงหาคม ค.ศ. 1951 และเปิดให้มีการลงนามอีกครั้ง ณ องค์การสหประชาชาติ สำนักงานใหญ่ ตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 1951 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1952

⁷ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. XIII, p. 237; Vol. XV, p. 322; Vol. XIX, p. 284; Vol. XXIV, p. 178; Vol. XXVII, p. 420, Vol. XLV, p. 103.

⁸ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. LXXXIX, p. 47.

⁹ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. LXXXIX, pp. 53 and 63; Vol. XCIII, p. 377; Vol. CCIV, p. 445, Vol. CCV, p. 193.

¹⁰ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CLIX, p. 199; Vol. CLXXII, p. 432; Vol. CLXXXI, p. 429; Vol. CCIV, p. 464, Vol. CCV, p. 214.

¹¹ League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CXCII, p. 59; Vol. CC, p. 572, Vol. CCV, p. 218.

¹² League of Nations, *Treaty Series*, Vol. CXCVIII, p. 141, Vol. CCV, p. 219.

¹³ United Nations, *Treaty Series*, Vol. 11, p. 73; Vol. 76, p. 244; Vol. 82, p. 328; Vol. 91, p. 369, Vol. 97, p. 314.

- อนุสัญญาฉบับนี้เปิดให้มีการลงนามโดยตัวแทนจากรัฐทุกรัฐที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ และตัวแทนจากรัฐอื่น ๆ ที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมผู้มีอำนาจเต็มว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัยและบุคคลไร้รัฐ หรือผู้ที่ได้รับจดหมายเชิญลงนามจากสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ อนุสัญญานี้จะต้องได้รับการสัตยาบัน และสัตยาบันสารจะถูกรักษาไว้โดยเลขาธิการสหประชาชาติ
- อนุสัญญาฉบับนี้เปิดให้ภาคยานุวัติโดยรัฐที่ได้ถูกระบุในวรรคสองของมาตรานี้ ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1951 โดยการภาคยานุวัติจะมีผลบังคับ เมื่อได้เมื่อมีการส่งมอบภาคยานุวัติสารให้กับเลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 40

อาณาเขตแห่งการปรับใช้ออนุสัญญา

- ณ เวลาที่ รัฐได้ลงนาม สัตยาบันหรือภาคยานุวัติ รัฐสามารถประกาศให้มีการปรับใช้ออนุสัญญาโดยครอบคลุมอาณาเขตดินแดนทั้งหมดหรือบางส่วนที่รัฐตนมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการรับผิดชอบดูแล โดยการประกาศดังกล่าวจะมีผลเมื่ออนุสัญญาฉบับนี้ได้ถูกบังคับใช้ภายในรัฐนั้น
- การขยายอาณาเขตการปรับใช้ออนุสัญญาฉบับนี้ สามารถทำได้โดยการแจ้งเลขาธิการสหประชาชาติ และจะมีผลใช้ได้เก้าสิบวันหลังจากที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับแถลงการณ์แจ้งความประสงค์ หรือหลังจากวันที่อนุสัญญาฉบับนี้ได้ถูกบังคับใช้ในรัฐผู้ออกแถลงการณ์ โดยให้ยึดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังเป็นหลัก
- อาณาเขตใดก็ตามที่อนุสัญญาฉบับนี้ไม่ได้ครอบคลุม ณ เวลาที่ลงนาม สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ รัฐนั้นๆ ควรพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการตามจำเป็น เพื่อปรับใช้ออนุสัญญาฉบับนี้ให้ครอบคลุมอาณาเขตแห่งรัฐตน ทั้งนี้ หากมีเหตุผลความจำเป็นในบริบททางรัฐธรรมนูญเข้ามาเกี่ยวข้อง ให้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจยินยอมจากรัฐบาลแห่งรัฐเจ้าของอาณาเขตนั้น

มาตรา 41

สหพันธรัฐ

ในกรณีของรัฐที่มีการปกครองแบบสหพันธรัฐ หรือรัฐที่ไม่ใช่เอกราช ให้ปรับใช้บทบัญญัติดังต่อไปนี้

- มาตราใดๆ แห่งอนุสัญญาฉบับนี้ ที่อยู่ใต้เขตอำนาจกฎหมายของหน่วยงานนิติบัญญัติของสหพันธรัฐ ให้พันธกรณีที่สหพันธรัฐมีต่ออนุสัญญาฉบับนี้เทียบเท่ากับพันธกรณีของรัฐภาคีที่ไม่ใช่สหพันธรัฐ
- มาตราใดๆ แห่งอนุสัญญาฉบับนี้ ที่อยู่ใต้เขตอำนาจกฎหมายของมลรัฐ จังหวัด หรือมณฑล ที่เป็นเขตการปกครองที่ไม่ได้ผูกพันในการดำเนินการทางกฎหมายภายใต้ระบบรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐ ให้รัฐบาลสหพันธรัฐแจ้งมาตราเหล่านั้นโดยจัดทำข้อเสนอแนะให้พิจารณาอนุเคราะห์ ไปยังเจ้าหน้าที่แห่งมลรัฐ จังหวัด หรือ มณฑล ตามความเหมาะสมและโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- เมื่อรัฐภาคีอื่นๆ ได้ทำการร้องขอผ่านเลขาธิการสหประชาชาติ ให้สหพันธรัฐผู้เป็นภาคีส่งแถลงการณ์ว่าด้วยกฎหมายและหลักปฏิบัติของสหพันธรัฐ และ มลรัฐของตน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติเฉพาะเรื่องแห่งอนุสัญญานี้ อันแสดงถึงขอบเขตของผลบังคับใช้ทางกฎหมาย หรือการดำเนินการอื่นๆ

มาตรา 42

การตั้งข้อสงวน

1. ณ เวลาที่ลงนาม สัตยาบัน หรือภาคยานุวัติ รัฐสามารถตั้งข้อสงวนต่อมาตราใดๆ แห่งอนุสัญญานี้ก็ได้ ยกเว้นมาตรา 1, 3, 4, 16 (1) และมาตรา 33 ถึง 46
2. รัฐที่ตั้งข้อสงวนตามวรรคหนึ่งของมาตรานี้ สามารถถอนข้อสงวนได้ โดยแจ้งความประสงค์ไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ

มาตรา 43

การมีผลบังคับใช้

1. อนุสัญญานี้จะมีผลบังคับใช้ เก้าสิบวันนับหลังจากวันที่ได้มีการส่งมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารเป็นครั้งที่หก
2. รัฐที่สัตยาบันหรือภาคยานุวัติอนุสัญญานี้หลังจากที่ได้มีการส่งมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารเป็นครั้งที่หก ให้อนุสัญญานี้มีผลบังคับใช้เก้าสิบวันนับหลังจากวันที่ได้มีการส่งมอบสัตยาบันสารหรือภาคยานุวัติสารของรัฐตน

มาตรา 44

การถอนภาคี

1. รัฐภาคีอาจถอนภาคีในอนุสัญญานี้เมื่อใดก็ได้ โดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ
2. การถอนภาคีจะมีผลต่อรัฐภาคีเมื่อเวลาผ่านไปหนึ่งปีนับจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับหนังสือแจ้งถอนภาคี
3. รัฐใดที่ได้ทำการประกาศหรือแจ้งตามมาตรา 40 อาจประกาศโดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อใดในภายหลังก็ได้ ว่าให้ระงับการขยายอำนาจบังคับแห่งอนุสัญญานี้ไปยังเขตอำนาจที่ว่า เมื่อเวลาหนึ่งปีผ่านไปนับจากวันที่เลขาธิการได้รับการแจ้งดังกล่าว

มาตรา 45

บทปรับแก้

1. รัฐภาคีสามารถร้องขอให้มีการปรับแก้อนุสัญญานี้ ณ เวลาใดก็ได้ โดยแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ
2. ให้สมัชชาใหญ่สหประชาชาติเป็นผู้กำหนดขั้นตอนการส่งคำร้องดังกล่าวตามจำเป็น

มาตรา 46

แถลงการณ์โดยเลขาธิการสหประชาชาติ

ให้เลขาธิการสหประชาชาติรายงานต่อทุกรัฐสมาชิกแห่งองค์การสหประชาชาติ และรัฐที่ไม่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 39 ของอนุสัญญาฉบับนี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การประกาศและแถลงการณ์ใดๆ ตามมาตรา 1 (B)
- (2) การลงนาม การให้สัตยาบัน และการภาคยานุวัติใดๆ ตามมาตรา 39
- (3) การประกาศและการแถลงการณ์ใดๆ ตามมาตรา 40
- (4) การตั้งข้อสงวนและการถอนข้อสงวนใดๆ ตามมาตรา 42
- (5) วันที่อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตามมาตรา 43
- (6) การเพิกถอนและการแถลงการณ์ตามมาตรา 44
- (7) คำร้องขอให้มีการปรับแก้ตามมาตรา 45

ผู้ที่ได้ลงนามข้างท้ายเอกสารฉบับนี้ ได้รับมอบอำนาจอย่างเป็นทางการ และลงนามโดยสุจริตใจในนามของรัฐบาลตน

ณ กรุงเจนีวา วันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ. 1951 ในเอกสารฉบับเดียว ซึ่งข้อความในเอกสารทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศสมีความหมายดั้งเดิมเท่าเทียมกัน และให้เก็บรักษาไว้ ณ หอจดหมายเหตุสหประชาชาติ และเอกสารที่ได้รับรองความถูกต้องแล้ว ให้ส่งไปยังรัฐสมาชิกและ รัฐซึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 39 แห่งอนุสัญญาฉบับนี้